CHRISTIANITAS

Byzantsko-slovanské modlitebné pravidlo Presvätej Bohorodičky – „pravoslávny ruženec“ (Slovenský preklad)

Lucia Laudoniu

25. mája 2023 *Cirkev*

V nadväznosti na sériu článkov o mariánskom modlitebnom pravidle byzantsko-slovanského obradu, ktoré je pripisované ruskému pravoslávnemu svätcovi Serafimovi Sarovskému, prinášame kompletné znenie tejto pobožnosti v slovenskom jazyku.

Zoznam článkov, ktoré sú venované obsahu, štruktúre a okolnostiam vzniku modlitby, nepresne označovanej ako „východný pravoslávny ruženec“, ale aj vzťahom menej známych aspektov ruskej spirituality k zjaveniam vo Fatime, uvádzame na konci.

Dôležitou pomôckou pri praktizovaní tohto pravidla je východná modlitebná šnúra – *„čotky“, „komboskini“.* Vzhľadom na členenie na desiatky je možné použiť aj klasický ruženec.

Po každom Zdravase (vo východnej podobe „Raduj sa, Bohorodička“) sa odporúča vykonať poklonu až k zemi – veľkú metániu. Metánie je možné zredukovať podľa aktuálnej dispozície veriaceho na jednu v rámci každého desiatku, prípadne ich vynechať. Tieto liturgické postoje sú krásnym a sugestívnym vyjadrením byzantskej zbožnosti a ich praktizovanie prináša nemalé duchovné benefity najmä v čase pokánia – veľkého predpaschálneho pôstu.

V niektorých pravoslávnych modlitebníkoch nájdeme odporúčanie pomodliť sa na začiatku každého desiatku alebo v jeho závere, Otče náš. V pôvodnej redakcii Serafima zo Sarova toto odporúčanie nenájdeme, z toho dôvodu nie je súčasťou nášho prekladu. Začlenenie modlitby Pána do štruktúry jednotlivých desiatkov je dielom veľkého popularizátora tejto pobožnosti v Rusku, pravoslávneho novomučeníka s biskupským omoforom Serafima Zvezdinského. K tejto praxi sa rovnako prikláňal otec Alexander Gumanovský. Obaja menovaní klerici boli duchovnými synmi sarovského starca. Ich verzie mariánskeho pravidla preto nie sú v rozpore s učením svätého Serafima, i keď v jednotlivých detailoch sa môžu mierne líšiť.

Toto modlitebné pravidlo by sa nemalo kombinovať s tajomstvami a meditáciami zo západného ruženca, keďže v byzantsko-slovanskej obradovej praxi ich nahrádza myšlienkové bohatstvo liturgických tropárov a prosieb.

Slovenské znenie týchto krátkych hymnov – tropárov a bohorodičníkov (okrem tropárov VIII. a IX. desiatku, ktoré nemajú svoj liturgický ekvivalent), názvy jednotlivých sviatkov, ktoré sú zhodné s názvami desiatkov a incipity úvodných modlitieb uvádzame nezmenené podľa modlitebnej knihy *Hore srdcia – Modlitebník a spevník gréckokatolíka.* Košice: Gréckokatolícka eparchia Košice, 2021.

Uvedený text ako celok nie je oficiálnym bohoslužobným textom Gréckokatolíckej ani Pravoslávnej cirkvi na Slovensku. Veríme, že poslúži našim čitateľom ako pracovný preklad na edukačné a duchovno-kultúrne účely.

Zdroj: pixabay.com

Úvodné modlitby

Zvyčajný začiatok: **Požehnaný Boh náš..., Kráľu nebeský..., Svätý Bože...**, **Presvätá Trojica..., Otče náš**, až po modlitbu **Poďme, pokloňme sa** (pozri *Hore srdcia – Modlitebník a spevník gréckokatolíka*, s. 4.– 5.)

Pôvodne kristologickú modlitbu **Poďme, pokloňme sa** je vhodné predniesť v nasledovnom znení podľa zvyku srbských kresťanov byzantského rítu:

Poďme, pokloňme sa Bohorodičke, našej Kráľovnej!

Poďme, pokloňme sa Bohorodičke a vždy Panne Márii, našej Kráľovnej!

Poďme, pokloňme sa a padnime pred našou jedinou Vládkyňou a vždy Pannou Máriou, Bohorodičkou a našou Kráľovnou!

Po týchto modlitbách sa odporúča recitovať **Nicejsko-carihradské vyznanie viery** (*Hore srdcia*, s. 6.) a **50. žalm** (*Hore srdcia*, s. 7.– 8.).

Na niektorých miestach je zvykom pridávať ešte bohorodičník zo svätej liturgie **Dôstojné je velebiť teba, Bohorodička** (*Hore srdcia*, s. 15.).

I. desiatok

Bohorodička – brána milosrdenstva

Bohorodičník: Požehnaná Bohorodička, otvor nám bránu milosrdenstva. V teba dúfame, nedaj nám zahynúť, ale daj, aby sme sa skrze teba zbavili svojich bied, veď ty si spása kresťanského rodu.

Raduj sa, Bohorodička... (10x)

II. desiatok

Narodenie našej Presvätej Vládkyne, Bohorodičky Márie, vždy Panny

Tropár: Tvoje narodenie, Bohorodička Panna, zvestovalo radosť celému svetu, lebo z teba zažiarilo Slnko pravdy, Kristus, Boh náš, ktorý zrušil kliatbu hriechu a dal nám požehnanie. Zvíťazil nad smrťou a obdaril nás večným životom.

Raduj sa, Bohorodička... (10x)

III. desiatok

Vstup našej Presvätej Vládkyne, Bohorodičky Márie, vždy Panny, do chrámu

Tropár: Dnešný sviatok nám pripomína Božiu dobrotu a je predzvesťou spásy ľudstva. Do Božieho chrámu slávne vstupuje Panna. Všetkým zvestuje príchod Krista. Aj my k nej radostne volajme: „Raduj sa, Mária, skrze teba uskutočnil Spasiteľ svoje plány.“

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, zachráň a ochraňuj tvojich skľúčených a blúdiacich služobníkov (mená) a zjednoť ich s tvojou svätou pravovernou (orthodoxnou) Cirkvou.

Raduj sa, Bohorodička... (10x)

IV. desiatok

Zvestovanie našej Presvätej Vládkyni, Bohorodičke Márii, vždy Panne

Tropár: Dnes je začiatok našej spásy. Dnes sa uskutočňuje večné tajomstvo: Syn Boží sa stáva Synom Panny. Gabriel zvestuje milosť Božiu. Preto aj my spolu s ním privolávame Bohorodičke: Raduj sa, Milostiplná, Pán s Tebou.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, zmierni naše trápenie a tvojim služobníkom (mená) prines útechu v súženiach a slabostiach.

Raduj sa, Bohorodička... (10x)

V. desiatok

Stretnutie Bohorodičky so svätou Alžbetou

Bohorodičník z liturgie svätého Jána Zlatoústeho: Dôstojné je velebiť teba, Bohorodička, vždy blažená a nepoškvrnená Matka nášho Boha. Čestnejšia si ako cherubíni a neporovnateľne slávnejšia ako serafíni, bez porušenia si porodila Boha Slovo, opravdivá Bohorodička, velebíme ťa.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, zhromaždi svojich služobníkov (mená), ktorí sú od seba vzdialení (ktorí sú od seba ďaleko).

Raduj sa, Bohorodička... (10x)

VI. desiatok

Narodenie podľa tela nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista

Tropár: Narodenie tvoje, Kriste, Bože náš, prinieslo svetu svetlo múdrosti. Lebo mudrci hviezdou sa poučili klaňať sa ti ako Slnku pravdy a uznávať teba, Východ z výsosti. Pane, sláva tebe.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, daj mne, ktorý(-á) som v Kristovi pokrstený(-á), opäť si obliecť Krista.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

VII. desiatok

Stretnutie nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista

Tropár: Raduj sa, Milostiplná Bohorodička, Panna, lebo z teba vzišlo Slnko pravdy, Kristus, Boh náš. On je svetlo tých, čo prebývajú v temnotách. Veseľ sa aj ty, starec spravodlivý, lebo si mal v náručí Spasiteľa našich duší, toho, čo nám daroval vzkriesenie.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, daj aby som až do posledného výdychu mohol(-la) prijímať sväté Kristove tajomstvá (sviatosti). S ich pomocou moja duša prekoná všetky hrozné skúšky a protivenstvá.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

VIII. desiatok

Nájdenie dvanásťročného Ježiša v Jeruzalemskom chráme

Tropár: Príď, Pane, so svojím Duchom, lebo si milosrdný, a na príhovor tvojej Prečistej Matky zmiluj sa nado mnou, ako si sa zmiloval nad mýtnikom.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

IX. desiatok

Zázrak na svadbe v Káne Galilejskej

Tropár: Ty si spásonosné útočisko, ó Matka Božia, v priepasti každodenných vášní. Svojím požehnaním nás ochraňuj pred každým nešťastím.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, pomôž nám vo všetkých našich dielach a potrebách.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

X. desiatok

Najsvätejšia Panna kľačí pod krížom

Irmos IX. piesne z jeruzalemskej utierne Svätej a veľkej soboty: Neplač nado mnou, Matka, keď ma vidíš v hrobe. Panensky si ma počala, pod srdcom si ma chovala. Vstanem zas a preslávim sa. Ako večný Boh slávne vzkriesim všetkých, ktorí ťa s láskou a vierou uctievajú.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, upevni moje duchovné sily a povýš moju pokoru.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

XI. desiatok

Pascha Kristova

Tropár Svätej a veľkej nedele Paschy: Kristus slávne vstal z mŕtvych, smrťou smrť premohol a tým, čo sú v hroboch, život daroval.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, pomôž vzkriesiť moju dušu a daruj mi vytrvalosť v horlivosti pre Krista.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

XII. desiatok

Pánovo Nanebovstúpenie

Tropár: Kriste Bože, slávne si vstúpil do nebies a naplnil si radosťou svojich učeníkov, lebo ako svoj požehnaný dar prisľúbil si im Svätého Ducha. Veď ty si Syn Boží a Vykupiteľ sveta.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, zbav ma pozemských starostí a myšlienok a daj mi túžbu po spáse mojej duše.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

XIII. desiatok

Zostúpenie Svätého Ducha

Tropár: Požehnaný si, Kriste, Bože náš, rybárov si urobil nadovšetko múdrymi, keďže si im zoslal Ducha Svätého a cez nich si celý svet ulovil, Milujúci človeka, sláva tebe.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, posilni milosť Svätého Ducha v mojom srdci.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

XIV. desiatok

Zosnutie našej Presvätej Vládkyne, Bohorodičky Márie, vždy Panny

Tropár: Pri pôrode si panenstvo zachovala, Bohorodička, pri smrti svet si neopustila. Odišla si do večnej blaženosti, lebo si Matka Života a svojimi modlitbami zbavuješ smrti naše duše.

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, udeľ mi dar pokojnej smrti bez útrap a bolesti.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

XV. desiatok

Presvätá Bohorodička Ochrankyňa

Tropár Ochrany (Pokrova) Presvätej Bohorodičky: Dnešný deň, Bohorodička, radostne oslavujeme pamiatku tvojho zjavenia. Pozeráme na tvoj svätý obraz a pokorne voláme: „Vezmi nás pod svoj ochranný plášť. Zbav nás všetkého zlého. Pros nášho Boha, svojho Syna Krista, aby spasil naše duše.“

Prosba: Ó najsvätejšia Vládkyňa naša, Matka Božia, ochráň ma od každého zla a prikry ma svojím najčistejším rúchom.

Raduj sa, Bohorodička… (10x)

Ukončenie

V prípade, ak sa veriaci modlia toto pravidlo spoločne s kňazom, nasleduje liturgické prepustenie. Ak niet kňaza, pobožnosť sa končí slovami:

Na príhovor našich svätých otcov, Pane Ježišu Kriste, Bože náš, zmiluj sa nad nami. Amen.

* * *

Poznámky k prekladu:

Formulácia „Svätý Duch“ nie je chybou slovosledu, ale obvyklou syntagmou prítomnou v liturgických textoch byzantského obradu. Spojenie „Duch Svätý“ s reverzným slovosledom (pozícia adjektíva za substantívom) vychádza z latinského *Spiritus Sanctus* a je typické pre bohoslužobnú prax latinsky hovoriaceho Západu. Byzantská tradícia sa oproti tomu formovala predovšetkým v gréckej jazykovej kolíske, hoci úloha latinčiny nebola vo východorímskom prostredí zanedbateľná. Pre porovnanie uvádzame znenie úvodného kňazského požehnania pred veľkou ekténiou z gréckojazyčnej verzie svätej božskej liturgie: „*Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.*“ – „Požehnané kráľovstvo Otca i Syna i Svätého Ducha“, kde formulácia *Ἁγίου Πνεύματος* zodpovedá slovenskému spojeniu „Svätého Ducha“ s adjektívom na prvom mieste.

Talianske jazykové verzie svätoserafímskeho mariánskeho pravidla, z ktorých sme vychádzali pri tvorbe slovenskej jazykovej mutácie, sú k dispozícii na stránkach:

https://media.wix.com/ugd/55d2ba_b4fab26056a24e06b6023762b46a8f23.pdf
https://digilander.libero.it/esicasmo/ESICASM/regolasarov.ht
https://luceortodossamarcomannino.blogspot.com/2013/11/regola-mariana-di-s-seraphim-sarovsky.html

***

Zoznam (linky) článkov, ktoré predchádzali slovenskému prekladu byzantsko-slovanského modlitebného pravidla Presvätej Bohorodičky – „pravoslávneho ruženca“:

Liek na dehumanizáciu človeka: Modlitba ruženca a kresťanský Východ (Prvý diel)
Liek na dehumanizáciu človeka: Modlitba ruženca a kresťanský Východ (Druhý diel)
Liek na dehumanizáciu človeka: Modlitba ruženca a kresťanský Východ (Tretí diel)
Liek na dehumanizáciu človeka: Modlitba ruženca a kresťanský Východ (Štvrtý diel)

URL adresa článku: https://christianitas.sk/byzantsko-slovanske-modlitebne-pravidlo-presvatej-bohorodicky-pravoslavny-ruzenec-slovensky-preklad/